

una Nouă

Redacția str.
Românului 18.
Administrația:
Piața Avram
Iancu 7.
Arad.

Organ al Partidului Național-Liberal.

Anul VI. — N-rul 12

Apare de două ori pe lună sub conducerea unui comitet

Arad, 2 Iunie 1929.

Constătuirea de la Timișoara

Intrunirea dela casa partidului.

Partidul național-liberal, a hotărât ținerea mai multor consfătuiri cu organizațiile în diferite părți ale țării, în Ardeal și Banat, pentru lămurirea și orientarea maselor populare, cu pri-

vire la problemele ce interesează țara și opinia publică.

Prima întrunire a avut loc Duminică 26 a. c. în Casa partidului, la Timișoara sub presidenția d-lui Vintilă Brătianu, și la care a luat parte pe

lângă d-nii I. G. Duca, fost ministru de Interne, și deputat Leonte Moldovanu, toți membrii conducători ai organizațiilor politice din județele Arad, Timiș-Torontal, Caraș și Severin.

Declarațiile D-lui Vintilă Brătianu.

Nu am venit aci să fac expunerea situației ci mai mult să stau de vorbă cu organizațiile noastre județene, să văd dacă și d-voastră aveți același părere asupra situației politice în care ne găsim și dacă prin nepriceperea guvernului de astăzi nu se pun în discuțiune chestiuni vitale ale țării, care puteau fi considerate ca închise după o luptă de mai bine de 40 de ani.

Să vă dau câteva exemple:

Chestiunea Dunării

Chestiunea Dunării reînviează în România mare o chestiune care a fost închisă acum 50 de ani în România mică.

Atunci refuzam să primim soluțiunea dată la Londra de conferința puterilor, care trebuia să subjuge acele guri defuncte Austro-Ungaria. România luând în apărare adevăratele interese Europene pe fluviul internațional, a refuzat să adere la acea convențiune și ea nu a putut fi aplicată sub nici un guvern în România Mică. Guvernul actual rupând cu această tradiție de apărare a interesului național și european vrea să se supue România mare la nedreptatea ce căuta să ni se facă în România mică.

Minoritarii

În chestiunea minoritară: din atitudine greșită a guvernului nu numai chestia optanților se transformă dintr-o chestie internă în una internațională și statul nostru dintr'un stat învingător în învins, ci ca ultimă manifestare a acestei stări de înjosire a noastră auzim acum în urmă cum reprezentanții minorității ungare încearcă să preamărească în Senatul României mari legiuirile asupritoare ale contelui Appony în Ungaria de ieri.

Partidul Naț.-Liberal nu a făcut nici odată diferența între minoritari și români, dar nici nu a jăgăduit cum au făcut alții, minorităților, un regim în contradicție cu interesele permanente ale statului român prin care să menție sau să confirme măsurile de asuprire pe care ocupația străină le așezase în dauna neamului românesc.

Credem că avem dreptul în România liberă să cerem minorităților, ca în România mare și liberă să nu pretindă privilegiu culturale și economice pe care majoritatea populației nu le are.

Am înțeles și înțelegem să avem un program de egalitate de propășire pentru toți cetățenii României majoritari și minoritari. Putem avea un program din ce în ce mai liberal față de minorități pentru că opera înfăptuită în timp de 10 ani va aduce din ce în ce mai puțin de egalitate de tratament a tuturor locuitorilor țării. Nimic nu poate întârzia mai mult această operă de egalizare decât plecările sau întârzierile ce s'ar pune în consolidarea națională.

Chestiunea dinastică

Marele rege Ferdinand a murit înainte de a fi sfârșită opera mare a consolidării României întregite.

După cum spunea dânsul puțin timp înainte de moarte, Regele a știut să înfrângă simțămintele sale de părinte asigurând succesiunea normală la tronului. El a consolidat astfel dinastia pe care România și-a dat-o la 1866 și prin care trebuie să stăvilească pentru totdeauna intrigile din afară și frământările din năuntru.

În perioada de consolidare de astăzi, cu dușmani vechetori la Tisa și Nistru, statornicia dinastică are o importanță și mai mare pentru țară.

Partidul național-țărănesc care s'a complăcut în timp de 3 ani într-o atitudine echivocă, nu poate fi crezut sincer nici chiar după declarațiile de ieri ale d-lui Maniu la Cameră — Firea impulsivă a senatorului Cornescu prilejula partidului național-țărănesc, eșirea din acel echivoc, astăzi când au răspunderea puterii.

Fără a insista asupra faptului, că 21 de membrii din organizația județeană a partidului național-țărănesc s'au solidarizat cu el, compunerea actuală a acestui partid, și ultimele sale adevăruri nu ne pot da încredere în declarațiile d-lui Maniu.

Noi care am urmărit de aproape activitatea nesăbuită a acestui partid în această importantă chestiune nu putem fi liniștiți chiar după aceste declarații și se impune să fim în continuare în veghere față de un guvern care nu numai a alimentat acest echivoc timp de 3 ani, dar care simțind că terenul îi fuge de sub picioare caută orice armă pentru viitor.

Noi împreună cu Țara avem un testament lăsat de regele Ferdinand și apărându-l suntem nu numai apărători ai memoriei și operii regelui Ferdinand, dar și ai regimului monarhic și al dinastiilor române. De aceea membrii organizațiilor partidului liberal pentru interesele generale ale țării și recunoștința ce poartă dinastiei trebuie să urmărească încontinuu încercările ce s'ar încumeta să se facă în dauna traiului liniștit al țării.

Noua lege administrativă.

Combătând noul regim ce vrea să stabilească, facem în primul rând apărarea intereselor naționale în provinciile românești. Noul proiect este opera a 2 oameni cari nu au vrut și nu au putut să priceapă România Mare. Unul introduce în regimul nostru comunal, regimul nenorocit al Rusiei prăbușite, altul se face moștenitor în România Mare al altui regim prăbușit din medievale Austro-Ungarie, regimul provincial din Ungaria.

Se caută astfel să se permanentizeze în România nouă și liberă regimuri de asuprire ale statelor medievale asupritoare.

Este foarte caracteristic pentru un partid ce se zice național și demo-

crat că nu pricepe că noul regim ce preconizează este în contradicție cu interesele naționale și democratice ale României Mari și noi.

Economia națională și finanțele țării

Ion C. Brătianu spunea într-o cuvântare că robia economică este mai primejdioasă chiar decât cea politică; de cea dintâi poți să te desrobești, cea de a doua te încătușează fără nădejde.

Asistăm astăzi din punct de vedere economic la repetirea încercărilor contra cărora am luptat victoriosi acum 60 de ani. Subt forma creditului agricol se caută după reforma agrară care a împărțit pământul la milioane de săteni, să se crezeze un conflict între capitalul străin și micul proprietar român, conflict pe care în România încă de ieri s'a căutat să fie evitat față de marele proprietar mai bine armat decât țărănul proprietar de astăzi.

Votând această lege am înșelat și pe țărăn cărui de fapt nu l-am dat cea ce l-a lăsat guvernul să sperie prin promisiunile demagogice făcute și am înșela și strănătatea prin neputința de a urmări creanța sa.

Chestia comunistă

Sub regimul votului obștesc și după împroprietărire nu avem să ne temem de revendicările normale ale maselor muncitorești, de aceea chestiunea comunistă, ca o chestiune internă, nu m'ar îngrijii. Mă îngrijeste însă fiindcă atât în spre Tisa și înspre Nistru, ea este o încercare a vrăjmașilor pentru destrămarea României mari, fiind în directă legătură cu mișcările iredeente dela Moscova și Pesta.

Ea mă îngrijeste fiindcă măsurile de apărare luate acum în urmă au fost impuse de atitudinea patriotică a par-

tidului național liberal și fiindcă chiar acum în urmă, după ce a fost silit să ia măsurile de apărare, neagă constatările făcute.

Mă îngrijesc fiindcă în cercetările făcute în nucleele comuniste din Basarabia s'au găsit membri ai partidului național-țărănesc.

Sunt îngrijat fiindcă cuminența poporului nostru îl face să cadă în greșelile ce se fac, să piardă încrederea în statul român și nedându-și încă seama de greșeala făcută la ultimele alegeri, nu înțelege destul atitudinea impusă partidului național liberal de această greșeală.

Depinde deci foarte mult lămurirea acestor mase de propaganda și contactul continuu pe care organizațiile liberale trebuie să le facă în sânul lor.

Ași voi să explic care este rostul venirii noastre la Timișoara. După cum știți nu vă cerem să faceți acum organizarea definitivă a partidului, dar să ne lămurim reciproc pentru opera de pregătire ce trebuie să se facă în această epocă.

Dictatura

Desnădejdea de care vă vorbeam mai sus poate să ducă poporul nostru sau în dreapta sau în stânga; de aceea unii au vorbit acum în urmă de dictatură, cum s'a făcut în Italia sau Spania. Această dictatură este cu neputință în concepția partidului național liberal și inutilă fiindcă nu suntem în situația desperată în care Mussolini a găsit Italia și cred că este încă timpul să oprim statul român de a ajunge acolo, cu poporul înțelegător și cuminte ce avem.

În actuala situație politică însă trebuie să înțelegem că nu putem să stăm într-o rezervă pasivă, fiindcă avem la cârmă un guvern care în timpurile de mari schimbări prin care trecem nu dă garanțiile necesare pentru o guvernare corespunzătoare acestei situații.

Indemnul d-lui Duca

Di. I. G. Duca, după ce mulțumește sentimentelor frumoase arătate de toți amicii politici, spune:

„La declarațiunile atât de complete, ale iubitului nostru șef, d-l Vintilă Brătianu, nu am nimic de adăugat.

Nu pot decât să vă rog și eu ca și D-sa, să luptați cu toată hotărârea pentru izbânda ideilor partidului nostru”

În loc de... Sfichiuri.

NU ȘTIU NIMIC!...

— Cu prilejul unei alegeri la Academie —

Academia Română își are rosturile ei. În primul rând are rost de a fi cea mai înaltă instituție culturală a neamului. Cele mai ilustre figuri ale literaturii, istoriei, medicinei, etc., au ocupat și ocupă câte un fotoliu în incinta Academiei. Academia a fost onorată de un Heliade Rădulescu, Odobescu, Laurian, Cipariu, Kogălniceanu, Maiorescu, Hasdeu etc., și azi poate fi mândră că are în sânul său personalitatea epocală a lui Nicolae Iorga, savanți mondiali ca Țițeica, Dr. Marinescu, scriitori ca Sadoveanu, Goga, Brătescu-Voinești, militari glorioși ca generalul Averescu...

Care dintre Dvs n-a auzit nimic de vre-unul dintre toți aceștia?

Care dintre Dvs. nu ar roși când ar fi dovedit că n-a citit o pagină din Sadoveanu, că habar n'are de genul matematic a lui Țițeica, că nu-l cunoaște pe Averescu decât din politică, sau că — Doamne, ferește! — n-a aflat până acum despre N. Iorga decât că este un deputat opoziționist în camerele guvernului Maniu — și nimic altceva! —

Dar care dintre Dvs, dintre Dvs toți — cărturari și necărturari — știe, a aflat, a citit sau a auzit povestindu-se ceva, — cât de puțin! — despre noul membru de onoare al Academiei Române, despre prințul (?) Barbu Știrbey?

Deobiciu gazetarii sunt bine informați. Și cum să nu fie? au la îndemână colecții de ziare, almanahuri, enciclopedii, — au în sfârșit o mulțime de informatori, fără pretenții în legătură cu drepturile proprietății intelectuale, — informatori modești, orânduși în rafturi de bibliotecă sau de redacție...

Ei bine, acum doi ani când din necuprinsul necunoscutului a răsărit guvernul prezidat de prințul (?) Barbu Știrbey, bieții gazetari își pierduseră capul

— Știrbey? Cine să fie Știrbey ăsta? Fost parlamentar sau ministru — nu! Om de cultură — nu! Mare economist — nu! Militar destoinic, jurist, avocat — nu! (cetiți continuarea în pag. 3-a)

Să ne curățim frontiera!

E de datoria primordială a fiecărui Stat ca frontiera să-l fie locuită de cetățeni conștiți, plini de patriotism, alimentați dintr'un puternic substrat de credință în neam și lege. Frontiera în-deosebi trebuie curățită de toate elementele de dizordine, lipsite de patrimoniul tradiției naționale, căci acestea în ori ce moment pot teni prin trădare la existența, solidaritatea și unitatea Statului.

Sub acest raport cercetând frontiera noastră de vest, vom întâlni stări îngrijorătoare, ce amenință pe zi ce merge siguranța Patriei câștigată prin atâtea jertfe... *Curticelul*, punctul de graniță spre Ungaria, este un centru de propagandă antinațională. Așa zisii „pocăliți” cari în organizația lor internă sunt adepți ai comunismului bolșevizat, iar în doctrina lor aderează la un internaționalism fără scrupul, formează o oaste de distrugere pe întreaga frontieră Curticel-Otlaca-Oradea-Mare. Oare le trebuie o mai prielnică poziție strategică celor de peste graniță, decât această populație infectată de acest flagel distrugător de simț național și patriotic?

Emulează cu lășitate păcătoasă neglijența ce o denotă la orice moment autoritățile de siguranță ale Statului nostru lăsând în voia lor o ceată de propagandiști sectari recrutați dintre indivizii certați cu morala și justiția, cari părăsindu-și dintr'o păcătoasă lenă ocupațiunile civile avute, au Scriptura sub suară și ca „apostoli ai Noului Mesia” zăpăcesc pe cei creduli, atrag pe cei păcătoși și conving pe cei zănatnici. Un fost scriitor la comună, incapabil de orice muncă intelectuală; un ceferist pus în disponibilitate pentru neglijență de serviciu; un croitor ce se certase cu acul; un călclunar căruia începe să-l pută plelea și „clirizul”; un țaran pântecos căruia coar-nele plugului nu-i mai plac din atâtea alte motive etc., iată-i într'o bună zi metamorfozați în „predicator”, „na-intemergător”, „presbiter”, „președinte de comunitate baptistă”, „președinte de Uniune a comunităților”... etc. etc.

Falsa civilizație ne aruncă în față cuvintele atât de enigmatice: libertatea cultului! Cum se poate vorbi la noi de aceste, între împrejurări lipsite total de orice cultură și civilizație?! Autoritățile cu ochii închiși lasă să se metamorfozeze în „preoți” o ceată păcătoasă de amoralii și incultii. Simțul estetic al pușinilor depozitari de gust pentru armonie și fumos se revoltă decăteori „predicatorii noului Isus” apar cu fanfare prost-țipătoare și coruri desarmonizate; ceata celor inconștiți se lasă însă răpită și urmează cu ochii închiși pe acești șarlatani, cari se știu îngrijii să le servească „servicii” atrăgătoare prelungește până în miez de noapte în case particulare suspecte.

Trimisii-și-a măcar vre-odată organele de Siguranță agenții săi la aceste „adunări” urmate de serate prelungește în „dragoste frățească”?!

Răspândirea sectară de obliciu se aduce ca o imputare lipsei de activitate pastorală a preoției noastre. Aceasta ar sta acolo, unde ai avea de a face cu o masă conștientă, condusă de o judecată rațională. Ori populația noastră rurală stă și azi sub impresia imboldului inconștilinții în cea mai mare parte. A lăsa să-și manifesteze „liber” conștiința lui religioasă ca și cult, înseamnă a lăsa să se joace de-a biserică ori să degenereze în orgi, cum s'au găsit le cectarii de pe frontiera Nistrului. Greșim foarte, dacă cauzele răspândirii sectelor le căutăm numai

în biserica noastră și conducătorii ei. Cauzele adevărate se găsesc în starea patologică și abnormală a celor cari se împadă de vechia Biserică strămoșească.

Un caz tipic recent s'a petrecut nu de mult în comuna Grăniceri. Era cunoscut ca imoral și alcoolist încorigibil acolo un oarecare Bicuța, pe care am avut ocazia a-l cunoaște din privilegiul serbărilor din comuna Nădab, când se dăduse o masă mare pentru popor. Acest Bicuța după ce s'a făcut turtă de beutură, a șterpelit câteva buteli de șampanie și a comis un atentat imoral, încât Nădăbanii l-au botezat cu o sfântă de bătaie ce rămăsese proverbială. Acum, înainte cu o săptămână, l-am întâlnit pe acest Bicuța întorcându-se iarăș dela Nădab, de data asta „botezat” de un oarecare „nalute nergător” Bengău a cărui geantă cu unelte de botez le purtă în urmă-i. Se împleticea și acum pe picioare. Poate să fi tras cu un strop mai mult acum din moșia „Canalișului”, în care fuse „botezat” de „frații” din Nădab, cari înainte cu câțiva ani l-au tras acel „sfânt botez”.

Peste câteva luni acest Bicuța va „pune mâinile” pe un „frate” mai tiner h rotondu-l într'u „presbiter”. Se poate vorbi în atari cazuri de conștiință? Se poate da libertate de cult unor atari indivizi?!

Autoritățile Siguranței trebuie să vegheze și să curățesc frontiera de cei cari periclitează interesele sfintei Patriei!

De altă dată mai multe!

Pr. C. Turicu.

Aducem la cunoștința tuturor prietenilor noștri că începând de la 1 Iunie clubul organizației național-liberale din Arad s'a mutat în Piața Avram Iancu 7. Tot aci s'a mutat și administrația ziarului nostru.

De vorbă cu badea Gheorghe.

Trenul încărcat până la saturație, șerpuiă tușind înăbușit a bătrân „asmatie”. La început un vagon de clasă, în colo toate destinate pentru marfă. De data aceasta ticsite de lume fără considerație la destinația specială de toate zilele. Doar suntem în zile de mare sărbătoare: Rusaliile, pline de flori și mirese.

Furnicarul iscat după oprirea viermelui împancerat n'ă împinge spre un vagon din care o voce binecunoscută mă salută. Răzimat apoi de umăr-mi ce l-se puse ca proptă, dintr'un vagon de vite, sare Badea Gheorghe.

— De unde în acest hal, Badeo? îl întreb netezându-i suba călcată de drum, oameni și fapte.

— Păi dela Alba-Iulia; am voit să văd și eu cu ochii mei, ce se petrece acolo...

— Ei, povestește-mi și mie; păcat că nu m'am putut duce!

— Mai încet! Așteaptă până ce ieșim dintre aceștia! Să fim la largul nostru.

— Ce-i, doar ai răcoare de cineva?

— Nu, dar mă iau căldurile, când mă gândesc... Mă puse potca să-mi spun și eu ce am pe suflet și cum văd lucrurile și cât p'aci s'o pălesc. Nu-i vezi pe ăia? Zice, că azi a lor e lumea. Să mai fie și după ei; dar să te ferescă Dumnezeu de așa oameni! Măi, da ce vremuri am mai ajuns!

În vremea aceasta lumea se rărește, ajungem și noi la țesire așa că putem vorbi mai în larg. Badea își scoate luleaua.

— Uite, că mi-am pierdut dințarul, iacă-mi și luleaua spartă. Și nu aș fi dat o pe mult. Nu era ea de preț, dar eram legat cu ea de mult. Nemernicii ăia și-au pus gând rău pe mine, de când l-am ocărat...

— Ei, dar povestește-mi ce ți-s'a întâmplat, Badeo, căci prea te plângi.

Badea întrerupe aspru:

— Da mă plâng, căci o serbare așa frumoasă ca și aceasta dela Alba-Iulia, care trebuie să fie mândria și înălțarea tuturor Românilor din toate unghiurile, unii vor cu deădinsul să o spună numai de a lor, fiindcă ei „au mai fost” la Alba-Iulia. Dar eu nu am mai fost?! În 1918 atunci când am fost așa zicând cu inima dinți și cu un picior în groapă. Și atunci am fost, am fost da!!! Și ăștia îmi strigă azi că aceea n'a fost nimic, ci numai cea de anul trecut, care a „prăbușit pe liberali”... Atât mi-a trebuit să aud din gura nișteor țângăi, că adică jugul unguresc îl uită din ura frățească! „Apoi până aci nu credeam să ajungem” le zisel, obrăzându-i așa cum mi-a venit pe limbă. Nu știau să-mi răspundă cu vorba, mi-au răspuns așa cum știu ei: ghionturi, bușușeli, obrăznici, dând din coate până ce mă făcură fără pipă...

— Asta să fie cea mai mare pagubă,

Badeo! Cel puțin poți spune că ai avut o zi măreață și D-ta.

— Cât cu măreția se vor lăuda cei dela cârmă, noi să învățăm odată și pentru totdeauna ordine și să nu mănăm mulțimi fără regulă. Să fi văzut imbulzeala, zăpăceala, ca val de lume! O noapte întreagă să aștepti până ce răzbești într'un vagon de vite! Și acolo să dai apoi peste alte vite, cari...

Cu un gest desnădăjduit, strângând frânturile lulelei în stânga, îmi oferi dreapta spre rămas bun cu vorbele resignate: Să ne apere bunul Dumnezeu de răboiul cel dintre noi!

Ct.

TEMPERANȚA.

— Păi dacă nu poți, nu-i silă. Să ne vedem cu bine!

Și porni la drum, iar noi îl petrecurăm până în poartă.

Părintele cu un zimbet binevoitor, urmărindu-l cu privirea îmi zise:

„Vezi-l cum se duce să asculte și el acea conferință antialcoolică, care ține vre-o oară și jumătate rostindu-se de zeci de ori cuvintele „alcool”, „temperanță”, „bere”, „vin”, „rachiu”, „spirit”, etc., și ascultătorii vor înghiți în sec abia așteptând momentul să se termine, ca apoi să-și răsbune găturile uscate lângă un ciocan de rachiu, un păhar-două de vin și mai multe crigle de bere. Ei vor să nască deodată abstenența, fără să știe cum să ajungă măcar la temperanță. Abstenența nu va fi niciodată, temperanța însă se poate ajunge, dar nu prin mijloace de acelea ca și acolo, ci uite așa cum voi face-o eu aci acasă”.

Bătrânul în timpul acesta se așezase pe banca din fața casei. Lui și eu loc alături.

— Vezi tu cărciuma lui Sami colea, la vale? — mă întrebă clipind șirel. Uite-l pe Tanase cum se coboară încet spre ea, va trece pe lângă mine și eu îi stric planul, uite cum. Dar iată-l și pe Tudosie, al doilea derbedeu...

Țăranii se apropiu și tocmai voiau să treacă după salutul obicinuit, când părintele îi opri pofindu-i să ia loc alături de noi, la divan.

Vrând de nevrând se așeză și dâșii pe banca încheptătoare.

— Iată-l și pe Finu, la apropiere și tu, frate — îi strigă părintele.

Lui și Finu loc alături de noi. Schimbaram câteva vorbe apoi părintele:

— Eu știu, că voi unde voi aiași să mergeți, la Sami, dar har Domnului, că am și eu colea vinișor bun. — Smarando, ia gătește la masă niște păhare și adă-ne o cană din vasul cel dinspre ogradă — strigă apoi servitoarei.

Ne așezarăm cu toții în jurul mesei. Stam mirat cum vrea Taicu să combată alcoolismul prin așa procedură curioasă, el însă clipea șirel și întindea vorba despre toate: țarina, livada pruniștea, săpatul și atâtea alte teme ce interesau pe cei pofțiți la masă.

După un răstimp toarnă în fiecare păhărel din vinul rubinos apoi iar o dă cu vorba înainte. Timpul trece repede vorbindu-se cu multă voicune despre diferite teme, unele hazii, iar din cupă vinul scade anevoie, căci părintele închină rar și nu vede fundul păharului niciodată. Dupămeaza întreagă s'a scurs acolo în curtea părintelui Gheorghe sub crengile umbroase ale nukului vechiu, ca și stăpânul, din a cărui gură curgea vorba ca mierea și învățăturile își făceau loc pe nesimțite în mințile celor, cari îl ascultam ca și pe un stâln. Din cană vinul abia a trecut de jumătate și seara se lăsa cupacea sa peste cei ce învățau temperanța nu prin conferințe ci din praxă, dată într'un exemplu edificător.

— Nu abstenență, ci să-l înveți cum să bee, asta-i temperanța — îmi zise veteranul părinte după ce credincioșii își luară rămas bun și se reîntoarseră la cămin plini de învățătură sorbită deodată cu picăturile de vin.

— Nu mai regret, că am petrecut după masa aceasta acasă, căci îmi pare, că aci am învățat mai mult, decât toți cei ce vor participa la acea serbare a temperanței — zise bătrânului care cu un zimbet binevoitor ce-l caracteriza îmi replică:

„Să înveți, nepoate, dela cei cari cunosc viața căci numai aceștia pot aduce mici schimbări spre bine... spre temperanță”.

Dumnezeu să-l terte pe părintele din Dieci, căci a fost omul Lui, care-și cunoștea pe-ai lui!!!

Preotul Caius.

INFORMAȚIUNI.

Divizia 1 Cavalerie a organizat pentru ziua de 16 Iunie 1929 un concurs hipic. La aceste concursuri, pot lua parte și amatorii civili din județele Arad, Timiș-Torontal și Bihor, Doamne și Domnișoare din întreaga țară, precum și un concurs special numai pentru săteni din județul Arad.

Felul concursurilor, condițiile de admitere și orice detalii se pot cere de la Comenduirea Pieții Arad, sau de la Comandamentul Diviziei 1 Cavalerie în orice zi de lucru de la ora 8-12.

Rugăm pe corespondenții noștri ocazionali să binevoiască a-și timbra corespondența. Contrariu, vom fi nevoiți să refuzăm ori ce scrisoare nefrancată. Când faci apel la serviciile unui ziar care nu e obligat să te servească, e o datorie de bunăcuviință să nu-l obligi să-ți plătească și serviciul postal.

Domnii membri ai organizațiilor noastre comunale sunt cu insistență rugați să ne trimită relațiile și informațiile care privesc bunul mers al treburilor publice din comunele respective, precum și abaterile organelor administrative locale. Toate informațiile, riguros controlate, vor fi înaintate forurilor în drept.

Notarul Cismaș din Peregul Mic fiind invitat la nunta lui Bokor Alexandru s'a desbrăcat în pielea goală și în fața a 120 de persoane, așa gol, se ținea după profesoara grădinei de copii. Aceasta s'a petrecut înainte cu zece zile de Rusali.

Serbările dela Palatul Cultural

Duminecă la 9 Iunie cor., va avea loc în orașul Arad, desvelirea busturilor A. D. Xenopol și Gh. Coșbuc. Aradul Cultural prin eternizarea acestor doi străluciți reprezentanți ai gândului și scrișului românesc, aduce prinosul recunoștinței sale față de memoria lor binecuvântată și în vecl slăvită.

Program: 1. Sâmbătă la 8 Iunie 1929. Ora 11: Parastas pentru A. D. Xenopol și Gh. Coșbuc în ambele biserici românești din localitate.

2. Duminecă 9 Iunie. Ora 10: Serviciu divin în fața Palatului Cultural. Ora 11: discursuri oficiale: a) P. S.

Duminecă 2 Iunie c. fiind „ziua temperanței”, adică ziua închinată propovăduirii împotriva exceselor alcoolice, se vor ține în întreaga țară, în toate cazărmile, de pe toate catedrele și în toate bisericile, vorbiri ocazionale cu indemnuri spre cumpătare.

Atragem, cu acest prilej, atenția cetitorilor noștri asupra articolului *Temperanța*, publicat în corpul ziarului, articol datorit harnicului nostru colaborator *Preotul Caius*.

Teatrale

Cu autorizația Ministerului Muncii dl. G. Ciprian întreprinde un turneu cu piesa *Domnișoara Iulia de Strindberg*, în care are o creație desăvârșită.

Reprezentanța va avea loc în Arad la 7 Iunie c.

Cu acest prilej dl. Ciprian va declama „Greva fierarilor” puternicul monolog al lui François Coppee.

La 9 Iunie c. Teatrul de West va reprezenta „Ultimul Vlăstar”, piesă în 4 acte de N. Pandelea, traducătorul în proză al Eneidei.

Bibliografie

Am primit la redacție: *Buletinul Cărții Românești*, anul I Nr. 5, Maiu 1929, cu ultimele noutăți ale librăriei române, franceze și germane. Un admirabil buletin de informații, indispensabil oricărui intelectual. Editura *Cartea Românească*, București, Academiei 3. Un număr 3 lei Abonament anual Lei 30.

Grafic Union anul IX, 4. organ al „Ununii patronilor grafici din România” Timișoara.

Sa Episcopul Grigorie al Aradului, b) Delegatul Regenței, c) Delegatul Guvernului, d) Academia Română, e) Univ. din București, f) Univ. din Iași, g) Univ. din Cluj, h) Asociațiunea Astra-Sibiu, i) Liga Culturală, j) Uniunea Studenților k) Primăria Municipiului Arad. Ora 13: Banchet la rest. Crucea Albă. Ora 17: Serbare la Palatul Cultural: a) S. V. Drăgoi: „Doina” text de M. Eminescu. b) Conferința d-lui prof. univ. D. Gusti, despre A. D. Xenopol. c) Recitare din *Cosbuc*, de d-șoara Iris Barbura. d) Conferința d-lui prof. univ. Gh. Bogdan-Ducă despre Gh. Coșbuc. e) Schumann: *Popasul țiganilor*, text de Gh. Coșbuc.

Corurile sunt executate de către Reuniunea de cântări „Armonia” sub conducerea d-lui prof. A. I. Lipovan.

Pentru Neam și pentru Lege

fragmente din discursul părintelui fost senator Dr. Gh. Ciuhandu

(continuare)

„Catolicismul acesta, bogat și trafaș și îndrăzneț, însă este și va rămâne și în Statul român, un factor economic-politic de aceași tendință distructivă care trebuie cunoscut temeinic.

„Și apoi, alături de acest catolicism, considerați vă rog, *Biserica ortodoxă română, întoarsă din milenara robie ungurească, încărcată de răni și absolut sărăcită, ce va însemna ea ca forțe de rezistență în fața presiunilor și uneltirilor acestui Catolicism? Ce maxim de forțe morale va putea să desvolte ea, în sărăcia ei materială absolută, pentru consolidarea noului Stat?..*” Iar prefața lucrării mele de acum 6 ani o încheiam astfel: „Când conducătorii acestei bine cuvântate țări vor afla din această lucrare: în ce măsură

sunt înzestrate alte cofesiuni și cum și tu ele să lucreze cu zestrea lor materială, se vor răzgândi doar, măcar un ceas mai în curând, să înzestreze, cel puțin la fel, și Biserica țării!”

La această convingere și la această dorință nu am, nici astăzi, nimic de adăugat, ori de modificat; decât să cer cu prilejul legiferării prezente să se știe că Biserica ortodoxă, din Vechiul Regat, și din Ardeal mai ales, stă și azi umilită și neînzestrată suficient în fața catolicismului stăpân, peste averi și fonduri de miliarde. (Aplauze și întrepreri).

Eu nu sunt întristat pentru că aveți averi, ci sunt pentru că nu avem și noi, din vina împrejurărilor cari nu ne au putut fi încă destul de prielnice.

De aceea cer să nu se piardă din

Propagandă culturală la sate!!!

Ordine peste ordine, sunt pentru facerea propagandei și luminaarea țărănilor la sate, atât din partea Ministerului Instrucțiunii, cât și din partea celui de Interne. Nu se poate contesta că azi țărănul român, mai mult ca oricând, are nevoie de îndrumări, sfaturi, de indemn spre formarea diferitelor organizații, precum de cultivarea lui, și întărirea caracterului, care în urma războiului slăbise.

— Dar cine să o facă?

— Fără să mai înșir autoritățile, cari ar trebui să mai stea de vorbă și cu bietul țărăn, mă opresc la singura persoană care face această propagandă de cultură, coborât în mijlocul țărănilor, din diferite comune, care e... învățătorul.

Învățătorul conștient de marea sa chemare, luptă pentru creșterea și formarea nollor generațiuni, pentru îndreptarea generației bolnave de azi.

Acesată propagandă fucută de învățător, întimpină greutăți mari, nedându-i nici unul din cei chemați, nici un ajutor, nici material, nici moral. Întimpină greutăți și din partea primăriilor — cari au niște conducători laici și cari în loc să sprijinească școala română de stat, nutresc și azi ideile șubrede de învățător confesional și școală confesională, punând piedici învățătorilor cari cimentează baza statului român și a școlii naționale române.

Un caz din frunțașă comună *Chișneu-Criș*, unde directorul școlii primare mergând la Primăria comunei, vorbește cu D-l notar al comunei să pună la dispoziția Corpului Didactic trăsura comunei, pentru că să meargă la Cînteț, unde aveau *Cerc și Centru Cultural*. Notarul imediat a dat ordin

servitorului că pe Duminecă dimineața să se pregătească să meargă la Cînteț cu corpul didactic din loc.

În ziua susnumită, corpul didactic așteaptă trăsura, care nu mai sosește deși timpul a trecut. Fiind întrebat servitorul comunei, pentru ce n'a prins calul — a răspuns că are ordin dela — *Chiș-Birău* — să nu meargă cu dascălii la Cînteț. Venind în acest timp notarul, care a dat ordin a doua oară să plece imediat, servitorul îi răspunde: — Domnule, amu nu știu de care să ascult — Notarul jignit, trimite imediat pe un polițist la *Birău prim* — să dea el ordin să plece. Dar prim *Birău* a zis: Nu este trăsura pentru învățători să meargă la Cînteț.

Văzând notarul răspunsurile celor *DOI BIRĂI*, a trebuit să tacă, cu toate ordinele Ministeriale pe cari le are, opunându-i-se un — *Chiș-Birău* — care a ajuns în această funcție în urma hotărârelii politice, deși capul lui nu corespunde deloc acestei funcții.

Dar ce să mai poți zice de *prim Birău*, care e om cult, dobă de carte??

Cum se v'a simți notarul, care e cu adevărat punctual, conștiincios, sprijinitor a tot ce e bun? Demnitatea lui e știrbită în fața unui servitor al comunei.

Iar corpul didactic care trebuia să se prezinte în comuna Cînteț, au plecat în ultima clipă să găsească v'o trăsura să-i ducă.

În felul acesta se execută ordinele, și legile!

Până nu se vor pune oameni apți pentru locul ce-l ocupă, nu se va putea face nimic, căci ce zidesc cei de bună credință, surpă cei săraci cu duhul.

Vinicius.

Camera de Comerț și de Industrie din Arad

No. 4432 | 1924.

CONVOCARE.

Noi, Alexandru Vlad, președintele Comisiei Interimare a Camerei de Comerț și de Industrie din Arad, având în vedere dispozițiunea caprinsă în I. D. R. Nr. 1433, publicat în Mon. Of. No. 102 din 13 Mai 1929, convocăm pe membri alegători ai Camerei de Comerț și de Industrie din Arad,

pe ziua de 30 Iunie 1929

în orașul Arad, pentru a alege Consiliul de Administrație al acestei Camere, ce se va compune din 50 membri.

Fiecare categorie de comerț și industrie va alege următorul număr de membri în consiliu:

Secția comer.: Categ. I.	12 membri
Secția comer.:	II. 13
Secția industr.:	I. 12
Secția industr.:	II. 13

Votarea începe la ora 8 dimineața și durează până la ora 18, cu întrerupere între 12—14, iar dacă vor fi alegători, până la ora 20.

Pentru efectuarea operațiunilor de votare se stabilesc 3 secțiuni de votare și anume:

Secția I. de votare, cu sediul în Palatul Camerei de Comerț și de Industrie (Str. Gheorghe Lazar 20) unde va vota cat. I. din secția com. și cat. I. din secția ind., având fiecare o urnă separată;

Secția II. de votare, cu sediul în localul Școlii sup. de comerț pentru băieți (Piața Xenopol No. 1), unde va vota categoria II. din secția comercială;

Secția III. de votare, cu sediul în localul Școlii de A-te și Meserii (B-iv. G-ral Dragalina 28), unde va vota categoria II. din secția industrială. Arad, 30 Mai 1929.

Preș. Comis. Interimare: Vlad.

SCHIMBARE DE MERS AL TRENURILOR.

Trenurile Căii Ferate Electrice Arad-Podgoria, cu începere dela 1 Iunie a. c. vor circula în modul următor: Pleacă din Arad la: 5:20, 8, 11:40, 14:30 și 18:20. Dela Pâncota: 5:10, 7:58, 11:35, 14:25 și 18:11. Dela Radna: 5:30, 8:15, 11:55, 14:45 și 18:30. În afară de aceste trenuri va mai circula în fiecare Duminecă câte un tren care va pleca din Radna la orele 21:20 și din Pâncota la orele 21 și va sosi la Arad la orele 22:58.

Trenurile circulației locale între Arad-Micălaca vor circula în modul următor: Pleacă din Arad la orele: 6:23, 6:51, 7:30, 8:15, 9, 9:30, 10:30, 11:25, 12:22, 12:50, 13:15, 14:3, 14:41, 15:30, 16:7, 17, 17:40, 18:30, 19:20, 19:55 și 20:35. Pleacă din Micălaca la orele: 6:12, 6:38, 7:5, 7:44, 8:30, 9:15, 10, 10:48, 11:54, 12:35, 13:2, 13:38, 14:15, 14:52, 15:45, 16:30, 17:20, 18, 18:50, 19:38, 20:18 și 20:48.

(Va urma)